

njem za njihove potrebe, posebno danas; s razumijevanjem za njihove probleme, za njihove krize, koje su vjerojatno teže nego prije nekoliko decenija. Moramo za njih imati razumijevanje. Tek će tada oni imati odvažnosti da nam se otkriju, i tek tada možemo im pomoći.

Osim toga, za njih moramo naći vremena. Živimo u jurnjavi vremena, u vremenu mnogostruko zauzetom. Svatko je zauzet, nitko nije miran. Koliki se mladi ljudi tuže da njihovi roditelji nemaju za njih nimalo vremena. Potrebno je naglasiti, djeca imaju pravo na naše vrijeme, na naše razumijevanje.

Što li je sve iz tih riječi nastalo u povijesti Crkve! Socijalne i karitativne ustanove, instituti, duhovni redovi koji su u krilu Crkve nastali i još uvijek nastaju. Pomislimo samo na svete velikane: Camillo de Lellis, Vinko Paulski, Adolf Kolping, biskup Ketteler, Don Bosco itd.

Nevolja koja se danas nameće i gdje se Kristovo načelo može primijeniti jesu djeca iz Vietnama. Vrlo je lijepo, prisjetimo se, što je u tom smislu inicijativa u mnogim zemljama potekla od katoličkog Karitasa i što se upravo katolički roditelji, koji sami imaju djecu, javljaju da bi preuzeli spomenutu djecu.

Treće načelo: »A tko na grijeh navede jednoga od ovih malenih što u me vjeruju, bolje bi bilo da mu objese o vrat mlinski kamen što ga okreće magare i da ga utope u dnu mora. Jao svijetu zbog sablazni!« (Mt 18, 6—7).

To su oštre i teške riječi. Dijete ima pravo na čudorednu zaštitu. Ovdje se radi o odgovornosti svakoga čovjeka prema drugom čovjeku. Znamo što je sablazam: ponašanje koje je drugome poticaj, pobuda i prigoda za grijeh.

Čitavo naše vladanje ima — u dobrom i zlom smislu — odjeka kod drugih ljudi. Toga moramo biti svjesni, nadasve kad se radi o mladima. Mladi se lakše ranjavaju, jer još nemaju tako dobrih zaštitnih snaga kao odrasli. Osim toga, znamo da mladi običavaju nasljedstvo ono što vide kod starijih.

Na žalost, mnoga su djeca već u roditeljskoj kući izložena sablazni: roditelji koji ne mole, koji ne pohađaju crkve, koji se pred djecom svađaju itd, Ima mnogo toga što su djeca prepatila u roditeljskoj kući i što moraju nositi kroz čitav život.

Želio bih još jedno naglasiti: odgovornu upotrebu mass-medija. Roditelji moraju odgajati svoju djecu. Stoga nikako ne ide da dijete čim dođe iz škole kući odmah pritisne dugme i gleda bilo što, bilo da mu to odgovara ili ne odgovara. Roditelji moraju razviti kritički smisao: »Što odgovara? Što ne odgovara...?«

Preveo: Fr. Lj. Š.

ŠTO MOŽEMO NAUČITI OD ŽIDOVA S OBZIROM NA ČITANJE BIBLIJSKIH TEKSTOVA?

Na liturgijskom simpoziju u Salzburgu, studenoga 1979., Arno Schilson je, između ostaloga, naglasio kako praksa sinagogalnoga židovskog bogoslužja treba svratiti našu pozornost na značenje čitanja biblijskih tekstova.

U smislu II. vatikanskog sabora čitanje biblijskih tekstova na narodnom jeziku treba imati značenje koje prije njega uopće nije moglo imati. Čitanjem biblijskih tekstova u bogoslužju na narodnom jeziku kao da se izgubila svijest da je to službeno čitanje pa se zbog toga na nj malo priprema.

Dobro je stoga prisjetiti se koliko je značenje pridavano čitanju biblijskih tekstova unutar židovskog bogoslužja. Kao osnovno pravilo vrijedilo je načelo: Svaki odsjek treba čitač sam za sebe pročitati dva, tri puta prije negoli javno nastupi. To potvrđuju slijedeći navodi:

»Ako si ti sin Tore, ne budi ponosan što ćeš pred zajednicom nešto govoriti, ako prije to nisi dvaput ili triput sam za se pročitao« (Strack-Billerbeck, Ekskurse zu einzelnen Stellen des Neuen Testaments, Bd. IV/1, str. 158).

To je pravilo, nadalje, bilo strogo naređeno i slijedećim riječima: »Bog govori: 'Ako si ti svoje uho (prije) prignuo Tori i onda dođeš da govoriš o riječima Tore, tada će sve pred tobom zašutjeti i slušati tvoje riječi, kao što si ti (prije) prignuo svoje uši da slušaš riječi Tore'. Odakle ti to učiš? Od našeg učitelja Mojsija. Budući da je on svoje uho prignuo Tori, zašutjeli bi viši i niži kad bi on došao da govori o riječima Tore, te su slušali njegove riječi. Odakle to znamo? U Ponovljenom zakonu čitamo: 'Slušajte nebesa, ja ću govoriti...'« (Pnz 32, 1).

Biblijski su tekstovi bili izgovarani nekim umiljatim, pjevušecim tonom. »Rabbi Eleazar reče: 'Tko riječi Tore javno i doslovno pred mnoštvom izgovara tako da se one ne svide onima koji ih slušaju poput finog brašna koje se zbog masnoće prilijepi za sito, bilo bi mu bolje da ih nije izgovorio'.

Rabbi Jose govori: 'Tko riječi Tore javno iznosi tako da se one ne svide onima koji ih slušaju, poput meda koji je upravo procurio, bilo bi mu bolje da ih nije izgovorio'.

Rabini su govorili: 'Tko riječi Tore javno izgovara tako da se one ne svide onima koji ih slušaju, kao med i mlijeko (usp. Pj 4, 11) skupa pomiješani, bilo bi mu bolje da ih nije izgovorio'.

Rabbi Jochanan (+279) reče: 'Tko riječi Tore javno iznosi tako da se one ne dopadnu onima koji ih slušaju, kao zaručnica koja se dopada ljudima pod zaručničkim baldakinom, bilo bi mu bolje da ih nije izgovorio'.

Resch Laqisch (oko 250) rekao je: 'Tko riječi Tore javno iznosi tako da se one ne svide onima koji ih slušaju, kao zaručnica koja se dopada svome mužu dok stoji pod zaručničkim baldakinom, bilo bi mu bolje da ih nije izgovorio'« (Strack-Billerbeck, IV/1, 127 sl.).

Biblijske je tekstove zaista potrebno opetovano čitati prije nego se oni čitaju na bogoslužju, jer su oni duboki. Do te dubine dolazi se samo onda kada se oni sami za se čitaju po više puta. Ako je čitač to učinio, nešto se od toga prenosi na slušatelja kad on čita u crkvi. Usporedimo li starozavjetno sinagogalno bogoslužje s euharistijskim slavljem danas, tada se Schilsonova teza o praksi izraelskog naroda podudara s euharistijskim slavljem, a i preporuča.

Prema *Christ in der Gegenwart*, 32 (1980), br. 6, str. 46, priredio:

O. F. Carev